

Posudek na diplomovou práci

Esej o závislosti. Politická filosofie a nesoběstačnost člověka

Vypracoval: Robert Smutný

Předložená diplomová práce je postavená na kontrastu, který je pro moderní politickou filosofii bezpochyby zásadní. Proti myšlení nezávislosti jedince jakožto výchozího bodu úvah řady politických myslitelů (jedním z modelů takového myšlení je autorovi například Locke) je postaven koncept závislosti, rozvíjený – zvláště ke konci práce – především v dialogu s myšlením Judith Butler.

V mnoha ohledech se jedná o práci skutečně impozantní. Autor toho opravdu hodně přečetl (je s tím arci spojena jistá drobná nesnáze, kterou zmíním níže) a práce je tvořena celou řadou instruktivních exkursů, ze kterých dotyčná polarita závislosti a nezávislosti vysvítá zcela jasně. Oceňuji zejména: pasáže o Hobbesovi a jeho „netypický“ pojetí rovnosti jakožto schopnosti se navzájem zabít (22-23) či velice zajímavé pasáže věnované Wittgensteinovým *Filosofickým zkoumáním*, zejména otázce soukromého jazyka (46-58). Těžištěm práce ovšem je – alespoň pro mne – partie věnovaná Judith Butler. Zde je třeba ocenit, že autor čtenáři notně ulehčuje práci tím, že jej uvádí i do zdrojů, z nichž myšlení Butler vychází a jejichž znalost se u čtenáře automaticky předpokládá – jedná se o Althussera a jeho pojetí ideologie (81-83), o Foucaulta, poměrně zajímavě propojeného s konceptem permanentní revoluce (86-90) a o Derridovo pojetí performativity jakožto „základu bez základu“ (90-93). Autorovo rozvíjení konceptu závislosti implikuje mimořádně pozoruhodné momenty – za jeden z nich pokládám úvahy o dítěti, jehož neodmyslitelná závislost je pro Butler prototypem závislosti subjektu obecně, zatímco u takového Locka či Hobbesa „se uvažování o dětech omezuje na konstatování skutečnosti, že se musejí na jistý čas podřídit svým rodičům“ (109; je zde ovšem zajímavá korektivní poznámka stran Hobbesova spisu *O občanu*, kde se objevuje jakýsi náznak jiného pojetí dětství, který ale Hobbes podrobněji nerozvíjí).

Autorova schopnost takto důkladně promýšlet některé základní texty západní filosofické tradice jistě zaslouží uznání. Nyní ovšem k výše avizované nesnázi: autorova nepopiratelná erudice se někdy, zdá se mi, obrací proti němu. Některé partie předložené práce se doslova utápí v citacích a exkurzech, které by klidně mohly být vypuštěny, aniž tím autorova argumentace jakkoli utrpí, ba naopak by jí to spíše prospělo. Do jisté míry je přirozené, že autor chce svůj přehled nějak zúročit a předvést. Na druhou stranu není nutné snažit se na takto malé ploše říci vše – autorovi nic neuteče a bezpochyby bude mít v budoucnu mnoho dalších příležitostí, jak přečtené texty funkčně využít.

Namátkové příklady: zbytečný je exkurs ke Kafkovi na s. 67 (může sloužit jako zajímavé ozvláštňení, ale spíše zbytečně odvádí čtenářovu pozornost). Totéž platí o odbočce k Barbarasovi (87), pasáž o Hrabalově *Něžném Barbarovi* ve spojení s Foucaultem (87-88) je sice postavena na velice zajímavém nápadu, který by si zasloužil samostatné rozpracování ve formě článku, ale v daném kontextu opět představuje zbytečnou odbočku. V některých kapitolách mi chybí nějaký závěr nebo shrnutí – viz např. s. 69 nebo 75, kde kapitoly končí poněkud abruptně. V některých pasážích – viz např. s. 65-67 – je argument velkou měrou překryt kupíci citacemi nejrůznější provenience (Jakub Marek, Matějčková, Peter Singer, Gadamer...). Zkrátka a dobře, neškodilo by se v tomto ohledu v budoucnu trochu ukáznit, celý text by „prokoukl“ a autorova argumentace by spíše vynikla.

To však není nijak zásadní námitka. *Esej o závislosti* je pozoruhodná, erudovaná a zajímavá práce, která se navíc týká velice aktuálního tématu. Je podle mého názoru zcela na místě hodnotit ji známkou **výborně**.

Praha, 30. 8. 2023 Josef Fulka